

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่การศึกษาครั้งนี้ คือ มารดาที่มีบุตรอายุแรกเกิดถึง 1 ปี ที่มารับบริการตรวจสุขภาพที่แผนกผู้ป่วยนอกกุมารเวชกรรมและรับวัคซีนที่คลินิกสุขภาพเด็กดี ในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจำนวนประชากร ในเดือน มกราคมถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 43,053 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาที่มีบุตรอายุแรกเกิดถึง 1 ปี ที่พาบุตรมารับบริการตรวจสุขภาพที่แผนกผู้ป่วยนอกกุมารเวชกรรมและรับวัคซีนที่คลินิกสุขภาพเด็กดี ในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งประกอบด้วย 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ได้แก่ โรงพยาบาลแขวงหลวงพระบาง ภาคกลาง ได้แก่ โรงพยาบาลแขวงสหวันเขต ภาคใต้ ได้แก่ โรงพยาบาลแขวงจำปาสัก และนครหลวงเวียงจันทน์ ได้แก่ โรงพยาบาลมโหสถ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยเป็นมารดาที่มีบุตรแรกเกิดถึง 1 ปี ที่สามารถอ่านและเขียนภาษาลาว

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้กำหนดจากการเปิดตารางโดยอิงตามขนาดของกลุ่มประชากรซึ่งได้เลือกความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างไม่เกิน ร้อยละ 3 และมีความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 674 คน (Salant & Dillman, 1994) แบ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลตามสัดส่วน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล ดังนี้

ลำดับ	โรงพยาบาล	จำนวนประชากร ปี 2552 (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1	โรงพยาบาลแขวงหลวงพระบาง	5,652	88
2	โรงพยาบาลแขวงสหวันเขต	11,224	176
3	โรงพยาบาลแขวงจำปาสัก	12,032	188
4	โรงพยาบาลมโหสถ	14,145	222
รวม		43,053	674

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกร่วมกับยูนิเซฟ โครงการควบคุมโรคอุจจาระร่วง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปของมารดาประกอบด้วย อายุ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก การได้รับคำแนะนำหรือความรู้เรื่องการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารก

1.2 ข้อมูลทั่วไปของทารก ได้แก่ อายุ น้ำหนักแรกเกิด น้ำหนักปัจจุบัน ชนิดของนมที่ทารกได้รับในปัจจุบัน อาหารอื่นที่ทารกได้รับนอกจากนมในปัจจุบัน ประวัติการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารก

แปลเป็นภาษาลาว ประกอบมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภูมิคุ้มกันโรคและโภชนาการ มี 5 ข้อ ด้านสุขอนามัยน้ำดื่ม น้ำใช้และสุขาภิบาลอาหาร มี 11 ข้อ ด้านการทำความสะอาดมือของมารดา/ทารก และการทำความสะอาดภาชนะ มี 16 ข้อ และด้านสุขอนามัยสิ่งแวดล้อม มี 6 ข้อ รวมทั้งหมดมี 38 ข้อ มีคำถามเชิงลบ 3 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยแยกตามข้อ ดังนี้

<u>คำตอบ</u>	<u>คำถามที่มีความหมายเชิงบวก</u>	<u>คำถามที่มีความหมายเชิงลบ</u>
ปฏิบัติทุกครั้ง	3	1
ปฏิบัติบางครั้ง	2	2
ไม่เคยปฏิบัติ	1	3

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity)

1.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารก ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ 2 ท่าน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยนอกกุมารเวชกรรม 2 ท่าน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในด้านการควบคุมการติดเชื้อ 1 ท่าน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอนี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้งเพื่อแก้ไขให้มีความเหมาะสม จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index: CVI) ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา เท่ากับ 1 (สุจิตรา เทียนสวัสดิ์, 2550)

2.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาไปแปลเป็นภาษาลาวและแปลย้อนกลับเป็นภาษาไทยโดยผู้ชำนาญภาษาไทย ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2 คน

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) แบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารกที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและแปลเป็นภาษาลาว นำมาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้กับมารดาที่มีบุตรอายุแรกเกิดถึง 1 ปี ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย ที่โรงพยาบาลแม่และเด็ก นครหลวงเวียงจันทน์ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากนั้นนำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีการทดสอบซ้ำ (test-retest method) โดยใช้ระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 (ประกาย จิโรจน์กุล, 2548)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยหลังจากโครงร่างการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว จากนั้นขออนุญาตเก็บข้อมูลจาก โรงพยาบาลแขวงหลวงพระบาง โรงพยาบาลแขวงสหวันนเขต โรงพยาบาลแขวงจำปาสัก และโรงพยาบาลมโหสถ และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลทั้ง 4 แห่งแล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการขอความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยจาก กลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล และสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยโดยไม่มีผลต่อการรักษาพยาบาลที่จะได้รับแต่อย่างใดในระหว่างการวิจัยหากกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการเข้าร่วมการวิจัยสามารถบอกเลิกได้ทันที โดยไม่มีผลต่อการรักษาพยาบาลหรือบริการที่จะได้รับ และไม่มีการระบุชื่อของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ จะเก็บเป็นความลับและนำข้อมูลไปอภิปรายผลหรือเผยแพร่จะทำให้ภาพรวมของผลการวิจัยเท่านั้น หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง สามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลาและให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพยาบาลแขวงหลวงพระบาง โรงพยาบาลแขวงสหวันนเขต โรงพยาบาลแขวงจำปาสัก และโรงพยาบาลมโหสถแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลแขวงหลวงพระบาง โรงพยาบาลแขวงสหวันนเขต โรงพยาบาลแขวงจำปาสัก และโรงพยาบาลมโหสถ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เมื่อได้รับอนุญาตจากแต่ละโรงพยาบาลแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าคลินิกสุขภาพเด็กดีและแผนกผู้ป่วยนอกกุมารเวชกรรมของแต่ละโรงพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดในการรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

3. ฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นพยาบาลระดับปริญญาตรี ได้แก่ โรงพยาบาลแขวงหลวงพระบาง โรงพยาบาลแขวงสหวันนเขต โรงพยาบาลแขวงจำปาสักแห่งละ 1 คน จำนวน 3 คน และโรงพยาบาลมโหสถผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้อธิบายเพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของหัวข้อ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมี ข้อมูลทั่วไปของมารดา ข้อมูลทั่วไปของ

ทารกและแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารกตามแบบสอบถามของการวิจัยจนเกิดความเข้าใจตรงกัน หลังจากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบจนเสร็จเรียบร้อยทุกข้อ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที สำหรับมารดาที่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาลาวได้จะถูกคัดออกจากกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย

5. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยรับแบบสอบถามคืน ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล หากไม่ครบให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนอีกครั้ง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) มีรายละเอียดของข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดย หาค่าความถี่ร้อยละ พิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารกเป็นค่าความถี่ และร้อยละ